

Единъ брой 2 гроша.

ТУРЦИЯ

Единъ брой 2 гроша.

ВЪСТНИКЪ ЗА ПОЛИТИКА, НАУКА, КНИЖЕВНОСТЪ, ЗЕМЛЕДѢЛІЕ И ТЪРГОВІЯ

ТУРЦИЯ излиза съкъ петъкъ на голѣмъ листъ, и съкъ понеделникъ на малтъкъ. Годишната цѣна за съ Имперіята е 4 бѣли меджиата; вънъ отъ Имперіята 5. Спомоществованіята търбува да съ годишни и прѣдплатени. Писмата за редакціята са подписувать до Н. Геновича, редактора и издателя на вѣстника. Външнѣтъ настоятели отговарять за вѣстника. Подписката на спомоществованіята става направо въ Царьградъ-Бейоглу, Асмакъ-Меджиатъ № 23.

ДОБРОСТЪВЪСТНИКЪ И ДОБРО-ЖЕЛАТЕЛНИКЪ.

Не е скрито за никого че Ексархіята ни е слаба и че тая слабостъ пълзва отъ трудността въ която са нампра правителството да изпълни старий фирманъ и въ нуждата да са замѣни съ другъ. За да са махнатъ тѣзи причини отъ срѣдата, трѣбуваше да са устѣпи старий фирманъ, който и тѣй не може да удовлетвори двѣтъ страни подиръ безумнѣтъ постѣпки на Ферьеръ: яснытъ положенія сѣ нужды въ сѣва работа; нѣ и промѣненіето ще спомогне, и твърдѣ много, за обясненіето на онова положеніе, което искатъ да държи нашъ народъ. Правителството непрѣменно щѣше да покаже, какъ глѣда съ добро на нашата ексархіа, на нашъ народъ. Ако правителството искаше паданіето на ексархіята, то щѣше да намѣри средства да я събори и безъ промѣненіето на фирмания: едно дълго-дълго люляніе на работитѣ можеше да запълне и ексархіята. Нѣ то не иска това нѣщо, и тогасъ защо да са боимъ отъ промѣненіето на фирмания? Ако то не намѣри за нужно да постѣгли на сила старий фирманъ, това е единъ знакъ че то не иска да насладува народа ни и като му земе единъ фирманъ да му наложатъ другъ по доленъ съ сила. Искатъ ли назадъ фирмания и показва ли законны причини че не може да го изпълни, дайте му го. Ако вы понесе новий, земете го, ако не, искайте другъ. Не са бойте, че съ паданіето на единъ фирманъ ще паднатъ и народнѣтъ правдини: правдинѣтъ не сѣ въ фирмания, а въ народа и въ неговата нѣравствена мощь. Долѣто не е падналъ народъ, правдинѣтъ сѣ правдини и други фирманы не ще са забавятъ да ги освѣтятъ. Едно само може да са случатъ; помаиваніе въ окончателното рѣшеніе и устроеніе на черковата ни. Нѣ едно врѣменно помаиваніе не е ли по полезно отъ половинъ наръждане, отъ една голѣма слабостъ и отъ една полузависимостъ въ сичкѣтъ ни черковны дѣла? Както щѣте, нѣ да са благодаратъ человекъ на половинъ мѣры, когато може съ настояваніе и съ по голѣмы усилія да достигне до по пълна сполука, това е едно безуміе. Ний разбираме обаче, защо не допушатъ новѣтъ протаканія фирманистѣтъ. Тѣи сичкѣтъ сѣ отъ онѣзи, които малко или много сѣ почевали да са ползуватъ отъ половинъ рѣшеніето на въпроса. Тѣхнѣтъ желанія като сѣ удовлетворени и крава нѣмъ вато е стѣпилъ на здраво мѣсто, тѣмъ не са ще да видятъ новы протаканія въ достиженіето на тѣхнѣтъ цѣли. За члѣствѣтъ си ползы тѣи сѣ готовы да прѣмѣнятъ даже и спогождѣнія съ патриаршіята, стига да бѣждатъ увѣрени че ще ги прѣмѣне и народа. Има и друго: новото положеніе на рабо-

титѣ обѣщава много трудове на владыцѣтъ и много работы, което не може да бѣде желателно за владыцѣтъ ни и за тѣхнѣтъ. Като мисляхъ, че вече е врѣме само да женятъ спокойно и да събиратъ, тѣи не могатъ да прѣмѣнятъ новѣтъ трудове отгорѣ си да тичатъ, да учатъ и да развиватъ съзнаніето на народа, което е единственното здраво ображеніе на народнѣтъ правдини. За тѣхъ фирмания е съжълъ зашто ги избави отъ соперницы и отъ нужда да работятъ много. За тѣхъ той е съжълъ, зашто имъ ограждава властѣта на пълно, а владычината имъ прѣдава по цѣло. Това е тѣй, нѣ друго е ползата на нѣколко владыцы, друго ползата на народа, и ний сме загубенъ человекъ, зашто владѣме и искаме послѣдната, а за първата не са досѣчаме. Боятъ са нѣкои владыцы отъ паданіето на фирмания не за народа, а за тѣхнѣтъ бераты и за тѣхнѣтъ доходы, пытатъ съ какво ще живѣятъ владыцѣтъ, ако са лѣвятъ грѣцкы владыцы въ епархіитѣ, и какво ще станѣтъ тѣхнѣтъ бераты? Види са, че владыцѣтъ малко са надѣватъ на себе си на нравственната си сила; инакъ не бихъ мислили, че народа имъ плаща и ги почита зарадъ берата имъ. Види са още, че тѣи твърдѣ малко вѣрватъ народа си; инакъ не бихъ мислили тѣи доленъ щото да са повлече подиръ грѣцкѣтъ владыцы и да напусти своитѣ, когато тѣи сѣ добры. Тѣсѣтъ владыцѣтъ сила и ограженіе не въ себе си и не въ народа, а въ бераты и други подобны, нѣ насъ това не ни удовлетворява. Ний желаемъ да глѣдаме владыцѣтъ си крѣпы и черковата ни сила съ подържката и на правителството и на народа, а не само съ външны средства, и прѣмѣнитѣ да паднатъ заедно съ фирмания бератытъ на нѣколко владыцы, нежелѣ да имаме черкова и владыцы слабы и неспособны да защитятъ и най малката правдинѣ на народа. Съ протаканіята (ако са случитѣ) имаме сила поне въ надѣждѣтъ си, а съ слаба черкова и послѣдната пѣрица на сила са загубва у народа. Зарадъ това ний глѣдаме на паданіето на фирмания съ голѣмо спокойствіе: ако са замѣни съ другъ по добъръ и по справедливъ, народа печели; ако не са замѣни и увлече народа ни въ новы усилія за добываніе другъ (което не вѣрваме), народа набѣтъ печелъ, зашто злото го съвокупана и обновява. Губятъ само онѣзи, които считатъ матеріалната полза за полза.

Такънѣи сѣ нашитѣ побужденія и напѣтъ съображенія въ дѣлото на промѣненіето на фирмания. Въ тѣхъ може да има не точности, не го отричаме; ний обаче далеко отъбръме думитѣ на Право за не благонамѣренность и за глупость. Глупава е онова що е тѣсно, ограничено, едностран-

но, каквито сѣ думитѣ на Право, и което не слуша ни правдата, ни исканіята на врѣмето. Нѣ до колко чинятъ думитѣ на този вѣстникъ, видѣтъ е сѣкъ, който знае да выплыва въ смѣсѣла на онова, което чете. Като говори, че грѣцкѣтъ сѣ лоши и като подига срѣщу тѣхъ силны гоненія и крѣстоносны походы и доказва нуждатимъ; като допуца външното гоненіе и прѣтѣсненіе, Право изведнѣжъ са повърща въ друга страна и казва, че това не е възможно, за да има случая да аи каже още веднѣжъ, че са лѣжемъ. Тщетно усиліе! Като искаше да плюе другадъ, Право заплю лицето си, като са показа до толкови глупава, што допусти външнѣтъ гоненія противъ грѣцкѣтъ, а отрѣче онова нѣравствено самозапазваніе, което съвѣтваме ний. У Право има и логика, и доброжелателство! — Т. Икономовъ.

ЖЕЛѢЗНИКЪТЪ ПЪТИЩА И НАЛОЗЫТЪ. (Изводъ отъ Левантъ Хералдъ.)

Задлѣженіята на турското правителство за сичко което са отнася до желѣзникътъ пѣтища, сега достигнахъ до толкови голѣмы размѣры, когато ги сравнява человекъ съ количеството на доходѣтъ на държавата што сава нужно да са испыта какъ ще можатъ да са уравниатъ тѣзи разности чрезъ едно умноженіе съотвѣственно съ народный доходъ. Въ точна цифра, задлѣженіята на Портата за гаранціята на двѣтъ линіи смпрненска и варненска възлизатъ на 250,000 лиры на годишната; на които ако приложимъ годишный такситъ отъ 22,000 франгы на километръ за 1230-тѣхъ километра на баронъ Хирши и файзитъ върху цѣната на измѣската линія, достигаме на едно количество което не е много доду отъ единъ милионъ и половина, а което ще са умножи постепенно прѣвъ ближнѣтъ петъ години до четири милиона дѣкѣто са издаде заема отъ 50 милиона който са склучи съ царската банка и общий отоманскый кредитъ. Четири милиона съставляватъ едно голѣмо умноженіе на разности за една държавна на която сичкый доходъ, ненамѣннува, даже на книгата, двѣдесетъ милиона на годишната, и нужно е прочее да са разглѣда какво трѣба да са направатъ за да са избрани што този годишенъ товаръ да не състави едно постоянно истощеніе за съзрѣваніето на което изнемогнѣтелното дѣйствіе ще растѣрси серіозно толкови малко снабденѣтъ съ естествена сила финанція на Турско. Истинна е че послѣдний бюджетъ не показваше освѣтъ единъ недостатокъ отъ половина милионъ; нѣ точността на това изложеніе бѣше пожертвувана на высокы държавны реджоны. Нѣ несвършеното му сво-

шеніе съ предварителны смѣты го правяхъ лъживъ в единъ внимателенъ испитъ на положеніето открито отъ този документъ и сравнено съ бюджетерный рапортъ отъ 1869, отъ Садикъ паша (най добрия който са е обнародвалъ), доказваше ясно че дѣйствителный голшени недостатѣкъ на държавата бѣше отъ около 6,000,000 лири. Ако приложимъ на този недостатѣкъ годишнытъ разности отъ четири милиона които правителството ще начене да плаща за желѣзнытъ пѣтица, достигаме на единъ недостатѣкъ отъ десетъ милиона; съ други думи, народнытъ бюджетерны разности слѣдъ петъ години, ще задминатъ съ пет десетъ на сто сегашный народенъ доходъ. Естествено вѣрва са че желѣзнытъ пѣтица ще покриватъ не само разноститъ които тѣхната направа увлича за правителството, нъ ще помогнатъ даже да са установи равновѣсіето на бюджета, защото вато улесняватъ пренасянѣта, тѣ ще докаратъ едно разширеніе на произведеніето тѣй щото да въодушеватъ търговіята и да умажатъ дохода толкова колкото са желае. Отвѣчено, тѣзи теорія е добра до единъ степенъ; нъ понеже сичко това са чака отъ желѣзнытъ пѣтица, нужно е да испытаме да ли съществуватъ въ тѣзи страна особити силны за свободното дѣйствіе на тѣзи пѣтица глѣданы като оръдія на развитіето на произведеніето и на търговіята; ако, съ други думи, мирійската и икономическата система на страната е отъ естество да подпомага или да спѣва вещественото влѣніе което праведно може да са отдаде на желѣзнытъ пѣтица върху индустриалный и търговскый животъ на страната. Не трѣба да вѣрваме че желѣзнытъ пѣтица ще клонятъ да поправятъ една недостатѣчна мирійска система. Безъ съмнѣніе, тѣ ще подпомагатъ дѣйствието на една система която бы была добра по само себе си вато дава животна сила на базытъ на които усамотеніето бѣше причината на тѣхното умърщевленіе; нъ ако това умърщевленіе има причината си въ една разбъркана мирійска система, желѣзнытъ пѣтица ще бѣдѣтъ безсилны да го възбуждатъ и тѣ самы ще бѣдѣтъ твърдѣ спѣваны отъ съперничеството което ще срѣщнатъ въ тѣзи система. Слѣдователно, сполуката на желѣзнытъ пѣтица глѣданы като индустриалны прѣдпріятія или като въодушевителны дѣйцы на тайнытъ срѣдства, зависъ отъ самытъ мирійскы и икономическы законы на страната было че подпомагатъ, было че спѣватъ разширеніето на индустрията. Тѣй щото ако съществува въ тѣзи законы нѣщо което да клони да спѣва индустрията, трѣба да са поправятъ; ако ли не желѣзнытъ пѣтица вато ще оконачатъ, тѣй както ще бѣде неизбѣжно въ този случай, на една несполука, тѣ ще хвърлятъ правителството въ едно финансово сѣстоаніе, при което сегашнытъ мѣжнотіи омаячени както сѣ отъ надѣжды още неизлѣжаны, ще са видятъ въ сравненіе незначителны.

Чини ни са че единъ даже повърхностенъ испитъ на мирійската система на Турсѣо ще убѣди Портата че тя съставлява въ много отношенія една постоянна спѣнка на сполуката на желѣзнытъ пѣтица въ тѣзи страна. Ето най напредъ вѣтрѣш-

ното право отъ 8 о/о върху произведеніята и мѣстнытъ разходѣля за да са прѣнасятъ отъ една областъ въ друга. Този налогъ само е вече парализиралъ сичытъ клонове на индустрията въ държавата дору най простата първобытна търговія на мѣленіето на житото, която, прѣгонена отъ страната, прѣбѣгна въ Румѣлія и въ Русія отъ дѣто Турція извлѣча сега по голѣмата частъ отъ брашната. Благодареніе на леснотіята за прѣнасяніе която са подава отъ желѣзнытъ пѣтъ нѣма мѣсто по сходно за мѣленіето на житото отъ околноститъ на Пловдивъ, градъ който са съедини чрѣзъ желѣзницѣ съ столицата. Не само тѣмъ са намира болъ жито, нъ още едно неограничено количество вода за двигателната сила.

Ако са унищожение вѣтрѣшното право отъ 8 о/о (карагомыръи) върху мѣстнытъ произведенія града Пловдивъ ще стане естествено главный изворъ който ще промыслива брашно на столицата. Десетѣка който бы са събиралъ върху приложеного количество жито което бы са посылъ за да са стори идаре разгашето търсеніе на това захре, ще обезвѣрди широко държавата отъ привидимата загуба на правото отъ 8 о/о дѣдѣто заплащанытъ отъ воиниярытъ прѣвы и неправы дангыи ще съставлятъ едно умноженіе на общый доходъ. Въ сѣщото вѣрме областѣта ще са ползува цѣбно отъ житото което произвожда и което ще са обрѣща на брашно, защото тя ще са радва съ ползата на земледѣлца и съ ползата на воденичяра. Желѣзнытъ пѣтъ отъ своя страна, ще може да смѣта върху една стока на която поне търговіята ще бѣде постоянна и ще клони да са умножава. Нъ нити правителството, нити народа, нити желѣзнытъ пѣтъ не ще извлѣкѣтъ нѣ каква полза отъ тѣзи прѣимущества или други подобны, до тогазъ до когато първото ще продължава да удушява индустрията на страната чрѣзъ едно право което даже най елементарнытъ начала на политическата икономія сѣждатъ като несходно съ индустриалното развитіе. Долный примѣръ е единъ между хилядо и ний го навождаме за да дадеме по голѣма блѣскавостъ на идентъ които ни диктувахъ заблѣжкытъ които направихме. Начина на събираніето на налога върху произведенія или десѣтъка (тѣметуатъ) върху печалытъ на земледѣлцытъ и други; налога върху товарителнытъ добытцы налѣжыи на сиромасытъ, дѣдѣто богатытъ не заплащатъ нищо за коніетъ си и каруцытъ си, съ една дума, сичко което, въ мирійската система, прѣтварва труда е една спѣнка на дѣйствието на желѣзнытъ пѣтица глѣданы като оръдіе да развиватъ благоденствіето, и което, слѣдователно, въ сегашното положеніе на хазната, е единъ элементъ за финансово опасностъ.

Мирійската система на държавата е была сѣкога и е още тѣзи която нѣзурива силытъ на сиромыха и на слабыя въ полза на богатыя и на сильныя и ето защо държавата са намира на нашето вѣрме постоянно въ финансовы мѣжнотіи, заплаћена по нѣкога да испълни задѣжненіята си; ето защо правителството и селянытъ са намиратъ подобно въ рѣцѣтъ на фансѣнтъ, въ нравственността на селянытъ съспана

отъ невѣзможността въ която са намиратъ, по причина на мирійскытъ дангыи, да са прѣпытыватъ почтенно. Вѣрме е щото сичко това да са измѣни и измѣненіето е твърдѣ възможно. Отъ друга страна ако сѣстоаніето на Турція е отчаяно бесполезно бы было да пишѣмъ по този тонъ; нъ такѣзи не е случая. Страната е още затворена; нейнытъ богатства сѣ още не обработаны; главныйтъ и производителны изворы земледѣлческы, индустриалны и минералны не сѣ са още отворили. Построеніето на желѣзны пѣтица, е безъ съмнѣніе, една стѣпка напредъ, нъ желѣзнытъ пѣтица сѣ безсилны да направятъ, ако и да сѣ полезны оръдія да развиватъ народното благоденствіе. Първото поощреніе на това благоденствіе трѣба да са даде отъ правителството, като прѣобрази миріята съ такѣвъ начинъ щото да бѣде съгласна съ началата на икономическата наука а не съвсѣмъ противна на тѣхъ каквато е была до сега.

ПОЛИТИЧЕСКЫ ИЗГЛѣДЪ.

Франція като извърши своитѣ задѣжненія наспередъ Германія, опраздненіето на прѣвѣла е започнало вече въ много мѣста и то ще бѣде съ единъ общъ начинъ и безъ прѣвратѣніе до 25 іулія.

Ще има около 20 или 25 дена спираііе, и трѣгуваніето на нѣмската войска отъ Веріунъ ще започне на 20 августа. Крайното опраздненіе ще бѣде свършено за нѣла Франца около 1 септември.

Распорѣждания сѣ прѣйти отъ управленіята на двѣтъ страны, и френската войска, която ще намѣсти нѣмцытъ е назначена: тѣнытъ на войската отъ залавяніето сѣ наредены съ едно общо стѣгласіе, и задѣжненіето на желѣзнытъ пѣтица за прѣнасяніето на военнытъ потрѣбы е прѣдизвѣстено.

Тѣй сичко ще бѣде съ единъ редовенъ начинъ. На 3 септември не ще има вече въ Франція нито единъ нѣмскы съдатный.

Управленіето са вѣжда да желеа, щото да не станатъ голѣмы празници по причина на опраздненіето. Френцытъ трѣбува да съсрѣдоточятъ радостѣта си въ тѣхнытъ сѣрца, да работятъ и да бѣдѣтъ спокойны за да чакатъ бѣдността.

Ще има само едно военно празнуваніе отъ малка важностъ въ Белфортъ. Подробноститъ му ще са нарѣдѣтъ слѣдъ нѣколко дена съ мѣстната властъ, която за това нѣщо, ще отиде наскоро въ Версаль.

Трѣгуваніето на нѣмцытъ ще докара отварііето на разглѣдваніята за сѣжда на Бизена, който ще започне двѣдесетъ и петъ дена слѣдъ опраздненіето, то естѣ отъ 5 до 10 пудшій мѣсѣвъ октоврій.

Въ Итаія свѣта са безпобѣи много за противодѣйствителны ѣ наклоненія на френското управленіе.

Едно дипломатическо приключеніе, въ наскорошно зрѣме, е направило по лоше положеніето. Г. Фуриеръ, френскы посланикъ въ Римъ, при Викторъ Емануила, е въ оставка, и различни органы прѣдлажены на Папа искатъ да кажатъ, че тая оставка можее твърдѣ добръ да са прѣобърне на едно вѣрно повижваніе.

Когато въ отвѣдъ лейтенска Австрія

политическото положение не е яко задоволено и първият знакове на едно противодѣйствие както федералитско отъ г. Шмерлинг, или сѣщо тъй отъ княза Хохенварта, са виждатъ изъ между, Унгарія слѣдува съ здрава стѣпка, ако и безъ крамола, своя вървежъ въ пѣтя за сѣгласіето на събранитъ народности подъ св. Стефановата корона. Да са благодарни на политическото чувство и на умѣренността отъ началникъ на мажарското многогласіе ~~потакмав~~ніето съ Кроація може да са една свършена работа. При това, придобити правдини отъ кроацитъ силномъ на постоянството си, виждатъ са да са съживили надѣждитъ на сръбитъ. Нихната народностъ, прѣдставена въ кралевството отъ едно многочисленно народонаселение, най много на югъ, рада са на една цѣла автономія колкото за интереситъ на православната имъ црква, нъ ти са виждаше да огаси нея автономія за гражданското и политическото управленіе. По злощастіе, сръбитъ са радѣли на двѣ партіи: на владѣшка и на свободна противоуніатска. Тѣзи послѣдната партія желае да отнеме отъ православното духовенство многочисленното му богатство, за да направи употребленіето му по полезно. Явно е, че духовната парія съ надѣжда да намѣри едно поддрѣпленіе въ Унгарія, показва са да желеа добро на уніята. Отъ едната и отъ другата страна, тѣ не сѣ яко чистосърдечни, и голѣмата народна мажарска партія, която слуша гласа на г. Деака, не е расположена да са присѣдини нито съ свободната противомажарска, нито съ православнитъ духовни некорорѣобърнати на мажарскы подлогъ. Тѣзи мажарското управление нагледава оубѣ да стане и една третя партія, която да имаше еднакви старанія съ овъзи отъ свободното многогласіе въ Унгарія. Освѣн това, мажарското управление нѣма да са бои отъ едно отворено опирание отъ страна на сръбскитъ народонаселения. Тѣ сѣ твърдѣтъ распрѣснати за да могатъ да направятъ една здрава и силна свързка както бѣше кроатската.

Инглизитъ въстници, се вато прѣймавъ новината съ състраданіе за голема на еднбургскій князь съ велика княгиня Маріа Александровна, видимо сѣ са постарали да ограничатъ важността му за единъ чисто приватенъ актъ, и който не може има вліяніе върху политическия вървежъ на случантѣ. Вѣстникъ Нордъ обявява, че тѣ сѣ имали право: „явно е, казва той, че врѣмето на фамилярнитъ сѣгласія са е изминало и че нѣма веке династическа дипломатика. При това, кога человекъ знае ролата що играе въ европейската политика, още по много отъ колкото неразумѣваніето, прѣбразсѣданіето и способността, и кога разсмѣтне какво могатъ да докаратъ върху една породена мажнотія доброто вліяніе на нѣколко думи отъ лично изговаряніе, отъ человекъ на человекъ, между люде, които са познаватъ отколку и са обвѣрватъ единъ на другъ, тогачъ не е възможно да гледа както съсѣмъ оголена отъ политическа важностъ, въ най доброто прѣвманіе на значеніето, едно оженване, което съединява царскитъ фамилии отъ Инглитера и Русія.

Добродѣянieto на личнитъ сношенія и

на правото познаваніе, не са спира само до царскитъ фамилии. То са показва и въ обстоятелствата, които поставятъ народитъ въ сношеніе и ги научаватъ да са познаватъ единъ други, както сѣ промѣняваніята на визититъ, на идентъ и на добритъ обхожданія що ги докарватъ изложеніята и други тържества таакожъ видѣ.

Слуховетъ за министерска криза се са прѣскайтъ още въ Виѣна ако и да са искарватъ на лѣжа отъ полуофициалнитъ вѣстници. Най мечтателны комбинація са изваждатъ на мекдантъ; нѣкои говориха даже за съставеніето на едно министерство, което ще има за началникъ кардиналъ Рошера. Нѣ органа на този кардиналъ изобличи слуха който неможе да са земе и за серіозенъ. Извѣстното е че министѣра на просвѣщеніето, Г-нъ Стремаеръ зель поля за да си поимне 15 дена, и нѣкои увѣрватъ че тѣзи почивка може да са обърне на сѣбогашна. Г-нъ Унжеръ, министѣръ безъ портюфель, ще управлява това отѣленіе прѣвъ отсъствието нѣ министѣра, а либералнитъ стремленія на Г. Унжера каратъ хората да прѣдполагатъ че не прѣвъ да са натовари приврѣменно съ управленіето на министерството на просвѣщеніето, освѣнъ съ условіе че противодѣйственната система на Г. Стремайера ще да са отхвърли. Ако това прѣдположеніе е точно, почивката на министѣра е едно прѣпначено отѣленіе.

ИЗВОДЫ ОТЪ ДОНИСКИТЪ НА „ТУРЦИЯ“.

ТУЦІЯ 18 Юлія. Тука имаме холера, отъ 5—6 дни насамъ. Три чети и удара на денъ се са случаватъ, нъ страшно е да не станатъ и повече, зашто имаме една несносна горѣлина. Дѣждъ не е вѣло отъ 50 дни насамъ и сушата е страшна. Тя поврѣди много сенибы и страшно е да не изгори послѣдний коренъ на мамулитъ. Любопытното е, че този пѣтъ холерата са распространила не отъ града по селата, а отъ селата въ града. Между Чоркюзитъ по нѣкои села тя са обляда още прѣди 15 дни, нъ тѣзи хора я тайли до тогачъ, до дѣто са вывѣли и въ града. Говори са че дѣтѣ утрѣ що са дигне карантината отъ Галацъ, Русчукъ и отъ други заразени мѣста. Чика са зановѣтъ отъ валията.

Въ валията Григорій бѣше тука до прѣди една недѣля, той замѣна за Силистра. Валиятъ работа още не рѣшена, както сѣ не рѣшени и ексархискитъ работи. И тука, както въ Тракия и Македонія, грцката страна е сѣкога по права и по спомогната, а нашата и при правото си стѣва крѣпка и неспомогната.

РАЗГРАДЪ 12 Юлія. Испитаніята на градскитъ ни училища почнахъ на 24-й миналаго и съврѣшихъ зашто са раздаленіето на партизана на 8-й того. Тѣ са отвориха съ молитви и пѣсѣ, подиръ които А. Цаневъ изрече едно красиво слово върху ползтитъ отъ училието. Тоговори че правителството горѣто желеа на прѣвѣка на сичкитъ си подданици и че тѣи трѣба да са ползуватъ отъ тази негова добра воля. Ученицитъ са испитиха добръ и рѣшно и са отговориха най добръ, само едно нѣщо са слушавъ много наскѣрби народъ. На 1-й того въ предѣлѣного училището бѣше пѣлно съ народъ лѣжи жени и дѣца и испитаніето бѣше прѣвползено за този дѣнь, нечакано дохожда едно запитѣ на повма одного отъ азиатъ, който бѣше вѣтрѣвъ да е знай зашто. Поирѣ 1—2 минути чу да са гласѣе; сички затворени поѣтъ накарколу иъ жандармитъ! З апіетата затвориха вратата и тоахъ вѣнъ, безъ да пускатъ нѣкого да вѣззе и даззе вѣнъ. Народъ пыташе зашто ни затварятъ? А тѣи отговорахъ: емиръ сора голежѣтъ! Смуценіето са угодни доста: петъ шесть стотинъ уши отъ двѣ поля и стѣка възраст затворены атрѣ въ училището, като говеда въ залханата

за клѣнѣ, безъ да знайтъ зашто ше зашто са турятъ толкова хо. Много дѣца и майки бѣлдисвахъ съ вола! А едно момѣ са хвърли отъ тѣ на училището отъ горний катъ! Подиръ половина чѣс вратата са отвориха и тогачъ да глѣзали чудеса!

Мажѣ жени стари и млади на скорія излизатъ вѣнъ за да са разотизатъ, нъ портитъ бѣхъ обзети отъ зипіетата! Терпѣратъ като дѣтѣ и едѣватъ са дѣржатъ на позѣтъ си отиватъ до портитъ нъ не ги пускатъ! отиватъ до компюлунѣтъ и тамъ ги гонятъ и не ги пускатъ да си отидатъ!

Сцената е неописана Г-не Редакторе; само да са чулиши и плачиши за грубитъ тѣзи постѣпки. Трина души са развахъ само на тов дѣно! и... А зашто было сичко това? То было че уше единъ холерикъ имѣло вѣтрѣ въ училището. Знаето че въ Туцїй село 4 чѣ а разстояние на сѣверо-западна страна отъ града ни имаше холера—доктора ни и единъ гражданскій холерикъ на Туцїй и сѣдѣхъ 3—4 дни, и въ сѣбота на 30 миналаго си додохъ въ града. При това трѣбало да пазятъ карантината нъ нѣмако кой да нѣтъ каже това съ врѣме. Отистина да кажемъ, че трѣбаше да пазятъ; нъ зашто не имъ казахъ съ врѣме? Гражданна отъ вечерта още като си доде ходи по кавѣтата; сутринѣта той доде въ черкова и стоя до отпустѣ тоестъ 3 часа. Дѣ бѣхъ карантинадѣитъ да го не пускатъ въ града, ни да го затворятъ въ дома му? Слѣвъ черковний отпустъ камбаната са бѣ за испитаніе и ученицитъ съ пѣсни поятъ народа къмъ училището, дѣ бѣхъ карантинадѣитъ да спратъ и затворятъ холерика. Ако имаше зло, зашто да чѣкатъ да са събере толкоба народъ въ училището и да го затворятъ като въ залаха а? При това зашто не казахъ на народа поне двѣ думи за причината и да са не стрѣска и смушава?

Наградитъ на ученицитъ са раздадохъ на 8-й того и сичко са свърше.

РАЗГРАДЪ 21 Юлія. Тука въ Разградъ владѣе още партизанството. Едната и другата отъ партиитъ са хвали че има прѣвъ видъ общественитъ ползи. Едната укорваа другата че работи за общото зло, както и на противѣ. Кои са главнитъ причини на това партизанство и какво на правленіе има тѣка отъ партиитъ, съ второ ще ви пиша. Сега ще ви кажа само за тѣзи случаи.

Главния учитель на Разградското училище Г. Андрей Цановъ бѣше принудѣнъ да напустѣе училището. Намѣсто него условяли Г. П. Сребровъ, който тѣзи година излѣзва отъ царскій лицей, нъ и за него не са знае да ли ще остане; той е отицѣлъ ушъ на расхолѣ въ Джумая, отъ дѣто, както са види, не му са ше да са завърне. Сичко това е плодъ на парт занството.

По причина на холерата, която са появила въ село Топчикъ, запити вараѣтъ да не бѣ да са съобщаватъ селенитъ отъ това село съ другитъ и да не ходятъ на бостанитъ да ядѣтъ зеленчуци. Единъ отъ тѣзи вараѣчи насѣла едно 9—10 годишно дѣте момиче и го обещава. Горкото дѣте, потѣнало въ крѣвѣ, приврѣло на нѣсто то си. Нѣкои отъ селенитъ, които сѣ научили за това, вели дѣтѣто, пристѣбли му, съзвѣили го, били хубавичко запитѣто и съ помощта на другитъ запитѣта, глѣзали го, та го докарвали на мѣстната властъ. Когато са случи това, тука бѣше и валията, който доде да продава селата. Запитѣто е сега запрѣно и не са знае какво ще стане съ него.

Еднѣ отъ жителитъ са оплакахъ на валията съ жалбы противъ коймакѣнина си, други го защитиха.

СОФИЯ 17 Юлія. Като глѣдѣтъ че отъ стѣмъ почти градъ, както и село изъ отечеството ни сѣ пише по нѣщо прѣвъ вѣстникитъ, и отъ наши градъ са не заузема никой нищо да ви съобщни Г-не Редакторе, азъ са рѣшихъ да ви ява шо гождъ, какво сѣ върши и въ нешния забравенъ градъ. И такъ да почѣмъ най непрѣтъ отъ училището.

Прѣди три години по приканваніето на гражданитъ ни, доде въ града ви прочути по дълбокоученіето си нашъ съотечественникъ Г. Хр. Стояновъ за директоръ на училището ви. Забравени въ радостта и надѣждитъ си за плодотѣтъ, кои очаква града ни отъ директоруваніето ни

за, напълнително общинари подписваха с него единствено контракт какъвто не съществуваше. Оставяйки на страна гражданствеността на годишната му заплата не чуена до тогава сто и осемдесет лири турски; ще ви кажа само за едно от условията, което от една страна най-добре показва дейността, което са имали напълнителните граждани към него; а от друга високата цена, която от край си била правдоподобна. Г. Директорът. При другите благоприятни цени, той ще даде повдигане на читателите си за духа и благородните стремления от които си е водил. Г. Стояновъ о тая, че той използвал от разположението на гражданите вижда ги да прихватят това чудновато условие, ако би било по-добре той да може когато ще, да остави училището; а гражданите какъвто и да бъде, да имат право преди истичането на 3 години да го изважат, или ако би пожелали да го изважат за какъвто и да е причина, да бъдат задължени да му броят за 2 години заплата и тъй да могат да го изважат. Гражданите ако и да си помисляха на това, въ въ надежда, както речеох и по горт, че не ще да отидат за четири тизи пари, и че установят някъде бюджет удовлетворен да бъдат, подписваха и разнашиха контракти според искания му. Оставяме само да си отвори училището от новата учебна година и да потекат обикновените струи на знания от директора изпълно жадни за учение сърца на софийското юношество. Колко обаче останали излягани въ надеждите си напълнителните граждани!! Протисъ едно членове работата додъ твърди споро до подтвърди истинността на българската пословица, която казва че не трябва да се ходи съ голъзи копити на прехвалени ягоди. Въ течението на 3-ти години наистина, той направил чудесия и такива чудесия, какъвто напълнител хора не помнят да си са случавали въ града ни.

Да се обясним. Гражданите ни, по желанието на директора ценили колко и какви учители иска той и кои, ако и не сичките пъ повечето от тях си изпълниха дължовити както трябва. А първия подвиг на директора въ полза на града бѣ да исплати изъ училището 4-та първи ученици по причини, които са обясняват от по последното му съ ученичките поведение. Прогреси-та си направи и си оправдаи шото, съби от учители да има по 23—4 урока въ седмицата, а директора остави за себе си само 14 урока защото трябва въ другото време да надзирава другите учители въ главното и начално училище. Урока 14, Г. Директорът, предизвика по една изгода, за която 180 лири си малко защото тоя човекъ си изстриваше да лежи на гърба си, въ учителската стая, и да предава тежките уроци съ още по тежките думи: продължаваше до туй и съ испращането на учениците да бъде принуден да си извърши на другата страна като земеше въ ръка нѣкой руски романъ до удрянето на звона за отиване. Трудъ великъ наистина и метода, от която полюбиха ни учителъ Г. С. Филаретовъ и хабери външе! Ако и да бяха почнали вече както от учители така и от учениците да негодуват противъ него преди да му извадят пѣжето, послужили честта да си избере за представител въ Цариградъ и съ отиването му тамъ, си понизуби и негодването. А другите учители останали сами да си управяват и при истичането на годишната заплата единъ исплати, горъ-доу, удовлетворенъ. Колкото за представителството му съ одного от гражданите ни, какви условия си правиха съ общината и колко лири осемит учители плаща си исплатиха въ Цариградъ, азъ ще оставя за друг път а ще си повдигна пакъ при училището. За 2-та година директорът си дойде от Цариградъ и си почна правенето по същата метода както и първата година. Въ такава тъмнота вървях работата едва до прѣз зимата. Като видяхъ гражданите на че той не си противилъ епикина а и въ другите класове както и въ началното училище въ три мѣсеца единъ път вли-на, рѣшават да оправдат училищно настоя-телство, кое да земе грижата пазъ училището на себе и съ това да турят край на буйните пѣждове на директора. И тъй събрават се гра-жданите дѣто довикват и директора оладжакъ и

му явяват за намѣреното си. На той безъ да му мисли много, отхвърли съ най груби думи предложението ни и ни каза че освѣтъ контра-та си друго не познава. Ни по причини, които ще си явят по после, директора на другия денъ си явява пакъ въ общината и предлага самъ да си избере настоятелство. Новите цени, нови на-правления. Директора прихва съставянето на на-стоятелство като улеснива желанието на някои от общинарите да съставят настоятелството от едно колѣно между което да бъде и той самъ членъ. Цѣлата обаче на туй настоятелство не бѣше вече за поправането на училището, а за из-пълненето на капризите директорови. Дѣлко бяхъ зашепъ ако да си земахъ да разсправямъ защо и отъ що това промяна на мнѣние у ди-ректора. Азъ ще кажа и читателите ника разбо-ратъ защо, като си оставят на страна грижътъ за неспирващо училището, по внушенията на ди-ректора туря си на първо мѣсто прѣдизвикането на лица, изпитани до сега за свѣтъ за обще-ствено добро старани.

Раздразненъ изисковото честоподобие на директора зашото му не дадохъ койнче, на кое не бѣ и на-е достояние да разговаря съ благородството и да си порече ступени, той въ отчаянието си за несполуката, забравя и срамъ и съдѣлъ и, съ една рѣчь, дѣлжовити членове. Но що на остави на мира срамъ по покойни ни както кажи, така и неговъ учителъ и боготворецъ, Г. С. Фи-ларетовъ, който неслучайно да обича въ задоволи-жения на обичай пари и прочее и войто е из-вѣстенъ на много наши българи за своите по-дѣлки, или прѣдми забравя за отечеството ни; оплъчи си противъ законности, от които токозко добрини е получилъ и той и, въ неговото отча-янство, майка му, и кои, отъ състрадание, прѣбѣх на посѣдлѣти и чуваша майка му нощъ стрѣхата си като хришка и нея както и нѣго токозко връ-ме като свои хора. Незаконниятъ же Гуда въ пос-хото раздупи, а си оплъчи, думаша и забравя да си уцари, като нападана личността на благо-дѣлителъ си съ най неспирани за законито му, докачителни думи. Отхвърляе обаче, съ прѣзвѣ-рие, за своите подлости, залуи си съ съзвѣтъ другари учители и четирици отъ тяхъ, за кефа му, станаша жертви, като си изважиха безъ връ-ме отъ училището, защото не сподѣляха гниа отъ несполуката му и по склониха да излязъ на родъ за дѣло имали спомение съ негодни-ците директору. Същото спомение и учители, и 15—16 момчета ученици отъ главното учили-ще. При това не забравихъ да си обичатъ за съ-спиранието и на жестоко дружество, като по-литички директора неспирващо да му зематъ съ-браване отъ воли поволна пари кои принадле-жатъ (?) на общината наша. Въ благодарение че жа-нитъ нѣмаша да възбуждатъ туй едно спирание. Инакъ, и ти бѣ станали жертва на гниа му з несполуката въ женитба по желанието му. Заб-дѣжете че въ подизгитъ си директора и сподруге нѣмаша за сподруги единъ пѣтъ, пристойно прѣдизвикано на когото закъпачване и койнча-честъ да си ползува отъ него и кои нѣматъ.

Сѣмѣтъ рѣчението ученици въ течението 3 години си си исплатили още 20 ако не по пове-че, а кой е останал да учи и кой е учил ди-ректора читателите ника смѣятъ. За доказателство, нека учениците що бѣхъ въ рѣзни връща въ града ни отъ Сакскобъ, Пиретъ, Ниретъ, Пе-рокопъ и други нѣмаша некажъ шо ги сподѣлимъ отъ учебните заведения въ града ни. А шо по-мѣна за нещитъ, който даде Г. Стояновъ 2-тата година и за койнчо са приготвили 3 месеца пред-сметитъ. Той си почна и въ продължение му на нѣколко дена съби си учени че за резултатъ ще си получи. О, за това директора боготворъ за прѣвъ нѣтъ да каже едно слово, а което ка-на да уцери гражданите ни че, учениците нѣмаша добръ да си отговорятъ, въ пригната била за-жмукаването на едно лице прѣвъ града ни. Ако си впусне тука да разсправя въсичко, едѣ ли ще можъ да дѣмъ на читателите ни поне едѣ по-върхностно понятие за работите за това зѣдѣ-вамъ си като си обира какъ директора и от-правя съдѣната пѣтъ: «чуденъ сѣмъ Г. дирек-торъ, и чудна дѣла твои, ни едѣкоже слово бѣше довольно какъ пѣвѣю чудесъ твоихъ.»

Колкото за гражданите, като виждаха себе си вързани, тѣ останали и въ тоя случай глухи. Съдѣтъ ваканцията си почна и 3-та година. За не-азъ не щѣ да говоря, защото той тъй са озвѣди-са. Задоволяватъ си само съ това като кажа че и тѣгодишния исплатъ не бѣ по долѣтъ, защото и той исплати нѣколко македончета ученици огор-чени по отечеството ни.

Това е доста да осмидѣлствуватъ заслугите на директора и неговите плодотворни трудове за образованието на софийското и въобще българско юношество.

Като свършаватъ за сега **ДЪЛЪ** за прѣ-порѣки нашия директоръ на **ОЛЪЖА** въ не зная да не е потребенъ **ОЛЪЖА** за свѣтъникъ....

За общите работи съ тѣмъ ще ви ява. — Единъ Софийецъ.

СЪБКАВКИ НѢКА И НОВИНЫ.

— Завчера Н. Бѣженство Ексарха хо-ди при министъра на външните работи съ когото са разговаряли на дълго върху на-родоучерковните работи. На другия денъ той направилъ посѣщение на Митхадъ паша, министъръ на привождѣето.

— Персийскій Шахъ са очаква плѣща-та срѣда въ столицата. Два вапѣра са по-спратиха до Ближиси за да прѣвматъ Нѣ-гово Персийско Величество. Прѣвмането му тука ще бъде отъ най свѣтъитѣ. Отъ своя страна аджѣмитъ хванали съ кирѣ два вапѣра за да отидѣтъ да посрѣщнатъ царя си.

— Серафъ паша, бившъ турскъ послѣ-никъ въ Царѣ пристигна миналата сѣбота въ града ни.

— Началано се че перското правителство рѣ-шило да се позволи позволенето на новы вѣс-тици при обаврането на новы законъ вър-ху печѣта.

— Ръското правителство даде голѣмъ кръстъ отъ ордѣна на спасителя на цариградскъ патриархъ Антѣ, на бѣшъ Цариградскъ патриархъ Гри-горий на Йерусалимскъ патриархъ Прокопѣ. Бѣшъ митрополитъ Дерконъ Неофитосъ, владѣитѣ Гюльметъ Варненскъ, Астѣтъ Бѣлград-скъ и Павлофъ Пиретскъ са измѣнувахъ о-рѣтъ отъ сѣмъ рѣдъ.

— Извѣстятъ че Хаджа испроводитъ въ-ръ на Йерусалимскъ царъ Викторъ Емануилъ три-дѣа и три дѣни кози.

— Царското правителство направилъ единъ новъ заемъ отъ 25 милиона лири. Тѣзи заемъ са сълю-чи съ Огосанскъ Кредитъ, Цариградската бан-ка, Движнъ Парижскъ Кредитъ и сѣмѣта бан-керска къща Бискофеннъ сѣмѣ отъ Парижъ. Тѣзи заемъ е на 6 о/о на годишната съ 1 о/о излизане, и шо са исплати въ тридѣсетъ го-динъ; пурѣ на издаването е оправдѣенъ на 54 въ ако исплатъ банкѣрите можатъ да го отворятъ на 42 о/о тѣрдо.

— Повечето отъ чуждите посланици, като са използвали отъ тишината на политиката, която владѣе въ дипломатическите кръгове, зѣхъ въз-лъ отъ правителството си, за да отидѣтъ на разходъ въ отечеството си или да направятъ банъ въ по-прочутата на Европа.

— Дѣсь едно събрание отъ вързѣните бѣл-гари шо са държи въ ексархийскъ домъ по при-зване на Ексарха. Въ това събрание ишли да са разговаряватъ нѣкои прѣдѣжѣни за спогождѣние съ патриархата.

— Казватъ че сѣмѣтскъ поѣтъ-крадъ щѣтъ да трѣтѣ дѣсь утрѣ за Александрия.

— Новата печатница на вѣстника са наредѣ-ли и отъ издащата сѣдница, Турѣя шо хва-но да излизѣа два пѣти въ седмицата. Въ този случай тригурката отъ понедѣлникъ пѣна да из-лизѣа.

— Умоляватъ са тѣмъ отъ нашите спомоще-ствователи ковто не са ни вѣдѣли стойността на вѣстникѣтъ ковто прѣвматъ, да поберѣтъ да ни исплатятъ тѣзи стойности, защото са намирани въ голѣма нужда отъ пари.